

332.142.2:711.4-16

• ” • • ,

. . . .

•
:

[2],

[4],

[6]

: . [1], ,
(2004-2015 .) ,,

”

розвиток інноваційної моделі економічного зростання, утвердження України як високотехнологічної держави [8, с.112].

Основні напрями та пріоритети інноваційної діяльності в промисловості України, шляхи активізації інноваційної діяльності підприємств, питання розвитку інноваційного потенціалу промислових підприємств та промислового потенціалу України розглядали у своїй праці А. Гриньов [3], Ю. Кіндзерський [5], О. Волков, М. Денисенко, А. Гречан [7] та інші.

Менше розглянутими залишаються питання дослідження чинників розвитку інновацій у промисловості у економічній системі міст України, впливу масштабів та стану економічного розвитку міст на рівень та якість інноваційного процесу.

Метою пропонованої роботи є дослідження гіпотези про вплив показників розвитку міст України на рівень їх інноваційного розвитку.

Для дослідження умов інноваційного розвитку в містах України автором була сформована вибірка з 87 міст України. Обмеження вибірки зумовлене закритістю інформації про результати інноваційної діяльності по містах, що мають одне підприємство, а також відсутністю по окремих малих містах інформації про інноваційну діяльність підприємств взагалі. Тому в контексті пропонованого дослідження для оцінки рівня інноваційного розвитку міст використовуємо показник обсягу випуску інноваційної продукції.

Для забезпечення ефективності дослідження виникла потреба у групуванні міст. Основною класифікаційною ознакою є кількість населення в місті. Тому в якості масштабного показника була використана чисельність наявного населення міст на 1 січня 2009 р. всього по міськраді. В сучасній практиці теорій муніципального управління виділяють малі середні та великі міста. З огляду пропонованого дослідження така деталізація є недостатньою. З огляду більш детального дослідження доцільно розглянути більш детальне групування.

Питання вибору величини інтервалу (числа груп), використовуюваного для угруповання елементів інтервального варіаційного ряду, дозволяє дати найбільш точну оцінку справжньої функції розподілу вірогідності явища, що вивчається. Найбільш вживаним є формула Стерджесса (Sturges, 1926), що подана у більшості статистичних підручників. Формула ця в даний час піддається критиці якраз за те, що вона явним чином використовує біноміальний розподіл для апроксимації нормального розподілу, що не завжди застосовано. Вважається, що ця формула дозволяє будувати задовільні гістограми при числі вимірювань менше 200. Існує цілий ряд альтернативних формул, деякі з яких обчислюють довжину інтервалу (Формула Скотта (Scott, 1979)), Формула Фрідмана Діаконіса (Freedman and Diaconis, 1981) [9].

Пряме використання згаданого підходу не дало ефективного результату, оскільки виявилось, що кількість населення досліджуваних міст змінюється в діапазоні від 16 до 2766 тисяч осіб. Більш того, в групуванні випадають певні діапазони міст (наприклад з чисельністю населення від 150 до 200 тис. осіб, або 1500-2500 тис. осіб),

Тому інтервали угруповання були вибрані нерівними. Цей підхід зазвичай застосовується при великій варіації і нерівномірності розподілу ознаки по всьому інтервалу його зміни. Інтервали були обрані так, щоб групи були рівнозаповненими. Були отримані наступні угруповання: 8 міст з населенням понад 500 тис. осіб, 14 міст – від 250 до 500 тис. осіб, 11 міст – від 125 до 250 тис. осіб, 12 міст – від 85 до 125 тис. осіб, 16 міст – від 65 до 85 тис. осіб, 14 міст – від 35 до 65 тис. осіб, та 12 міст – від 15 до 35 тис. осіб. (рис.1)

Автором були здійснені розрахунки відповідних коефіцієнтів кореляції для обґрунтування взаємозв'язку рівня окремих показників за отриманими групами міст. Так була здійснена спроба статистичної перевірки гіпотез про залежність обсягів виробництва інноваційної продукції в окремих містах від:

- обсягів інвестицій в основний капітал;
- обсягів прямих іноземних інвестицій (ПІІ);
- обсягів продажу послуг населенню;
- обсягів роздрібного товарообороту (РТО);
- кількості малих підприємств;
- рівня середньомісячної заробітної плати;
- рівня злочинності.

В розрахунках були використані показники по містах України за 2008 рік. Результати проведених розрахунків подані в таблиці 1.

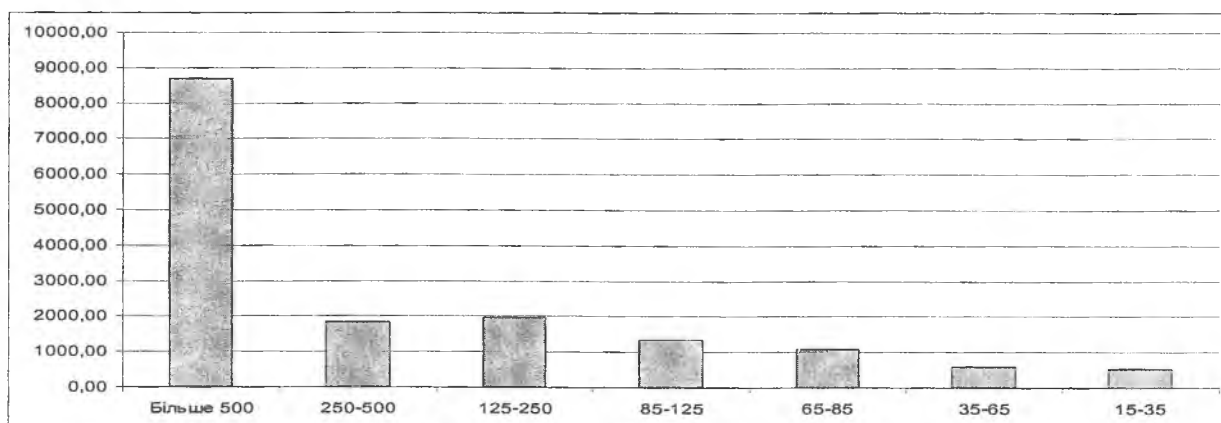

Рис. 1. Середні значення обсягів інноваційної продукції на душу населення за групами міст, грн.

Коефіцієнти парної кореляції між значенням окремих показників розвитку за групами міст

Таблиця 1.

Показник	Загалом по всіх містах	Міста з чисельністю населення, тис. чол.						
		Група 1	Група 2	Група 3	Група 4	Група 5	Група 6	Група 7
		Більше 500	250-500	125-250	85-125	65-85	35-65	15-35
Інвестиції в основний капітал	0,950	0,990	0,483	0,258	-0,104	-0,219	0,035	-0,115
Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)	0,989	0,996	0,123	0,774	0,053	-0,105	0,034	0,750
Обсяг реалізованих послуг	0,967	0,985	0,068	-0,008	-0,244	-0,361	-0,148	-0,026
Роздрібний товарообіг (РТО)	0,887	0,959	0,067	0,135	-0,082	-0,220	-0,200	0,212
Кількість малих підприємств	0,915	0,974	0,006	0,071	-0,248	-0,238	-0,204	0,091
Рівень заробітної плати	0,438	0,924	0,637	0,091	0,568	-0,060	-0,219	-0,166
Рівень злочинності	0,695	0,893	0,396	0,613	0,089	-0,108	-0,301	0,018
Обсяг виробництва продукції промисловості	0,999	0,998	0,807	0,075	0,276	0,038	0,235	0,421

Як видно з таблиці, загальні коефіцієнти кореляції між показниками та обсягами виробництва інноваційної продукції є досить високими, за виключенням рівня оплати праці та рівня злочинності. Також, дещо нижчим є показник кореляції виробництва інноваційної продукції та обсягів РТО. На думку автора це є свідченням того, що інноваційний розвиток міст України має виробничий характер та слабо пов'язаний з соціальним сектором. Найвище значення коефіцієнту кореляції спостерігається у показника ПІІ, що є свідченням переважання іноземної природи коштів у фінансуванні інноваційних процесів у містах України.

Дослідження взаємозв'язку показників інноваційного розвитку по окремих групах міст України дозволило дійти наступних висновків:

Що стосується групи найбільших міст України, то розрахунок коефіцієнтів кореляції показав, що процеси інноваційного розвитку в них є найбільш системними і впливають на більшість показників розвитку.

Аналіз взаємозв'язків за групою міст з населенням 250-500 тис. чол. Показав принципово інші взаємозв'язки в природі виробництва інноваційної продукції. Так, аналіз свідчить, що найбільший вплив на обсяги інноваційного розвитку чинять кількісні показники – обсяги виробництва промислової продукції. Вплив рівня оплати праці та інвестицій в основний капітал показників є значно слабшим. Решта показників майже не чинить системного впливу на обсяги виробництва інноваційної продукції для цієї групи.

Для міст третьої групи найвище значення на рівень інноваційного розвитку найбільший вплив чинять показники ПІІ та відчутним є вплив рівня злочинності. Такі взаємозв'язки пояснюються зацікавленістю іноземного капіталу у вкладенні коштів у виробництво інноваційної продукції саме в ті середні міста що характеризуються достатньо розвиненою інфраструктурою навіть при наявності високого рівня корумпованості економічних відносин. Такий висновок виглядатиме більш логічно якщо згадати структуру джерел ПІІ в Україну, серед яких провідні місця займають офшорні компанії. Тобто, мова може йти про повернення тіншових капіталів.

Серед інших груп міст слід також відзначити наявність помітного впливу рівня заробітної плати на обсяг інноваційної продукції для міст 4 групи та суттєвий вплив ПІІ у найменших містах. Що може свідчити про вплив інноваційних процесів на обсяги оплати праці, а також про залучення іноземних коштів у найбільш перспективні інноваційні проекти невеликих міст (такий зв'язок пояснює природу інноваційних процесів саме в перспективних містах, оскільки по інших дані відсутні).

Таким чином, проведене дослідження дозволило уточнити уявлення про вплив чинників на інноваційне зростання в містах України. Загалом слід вказати на концентрацію інноваційних процесів у великих містах та епізодичність у менших. Отримані висновки про природу розвитку інноваційних процесів у містах України складають основу подальших досліджень реалізації інноваційної політики держави в розрізі окремих міст.

Література:

1. Бубенко П.Т. Регіональні аспекти інноваційного розвитку: [монографія] / П.Т. Бубенко. – Х.: НТУ “ХП”, 2002. – 315с.
2. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України/ В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. – Харків.: Константа, 2006. – 272с.
3. Гриньов А.В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А.В. Гриньов. – Х.: ВД “ІНЖЕК”, 2003. – 304с.
4. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання: [монографія]/ О. Лапко. – К.: ІЕП НАНУ, 1999. – 340с.
5. Промисловий потенціал України: проблеми та перспективи структурно-інноваційних трансформацій / відпов. ред. к.е.н. Ю.В. Кіндзерський. – К.: Ін-т економіки та прогнозування НАН України, 2007. – 408с.
6. Рошило В.І. Джерела фінансування інноваційного розвитку : [монографія] / Рошило В.І. – Чернівці: Книги-XXI, 2006. – 272с.
7. Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004-2015 рр.) „Шляхом Європейської інтеграції” / ав. кол.: А.С. Гальчинський, В.М. Геєць та ін.: Нац. ін-т стратег. дослідж., Ін-т екон. прогнозування НАН України, М-во економіки та з питань європ. інтегр. України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2004. – 416с.
8. Шляхи активізації інноваційної діяльності підприємств: [монографія] / [О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.]; під ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенка. – К.: КНУТД, 2005. – 775с.
9. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://planetcalc.ru/484/>

Аннотация

ИССЛЕДОВАНИЕ ФАКТОРОВ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ГОРОДОВ УКРАИНЫ

Родченко В.Б., к.э.н, доцент

Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина

Проведено группирование выборки городов Украины по количеству населения. Для каждой из полученных классификационных групп проведен анализ взаимосвязи ряда показателей с объемом выпуска инновационной продукции.

Ключевые слова: инновационное развитие, города Украины.

Summary

RESEARCH OF FACTORS OF INNOVATIVE DEVELOPMENT

OF TOWNS OF UKRAINE

Rodchenko V.B., ph.d., docent

V. N. Karazin Kharkiv National University

Grouping of selection of towns of Ukraine is conducted after the amount of population. For each of the got classification groups the analysis of intercommunication of row of indexes is conducted with the volume of output of innovative products.

Key words: innovation development, towns of Ukraine.

Надійшла до редакції: 17.03.2010 р.

© Родченко В.Б. , 2010 р.